

Forme de colaborare între muzeul de istorie și școală

OTILIA GHERGHE

Alături de lecție, care este forma principală de organizare a procesului de învățămînt, în practica muncii educative se folosesc și alte forme de activitate, organizate de școală sau de diferite instituții extrașcolare. Din categoria acestor instituții, care conlucrează cu școala în procesul instructiv-educativ, face parte și muzeul, care „se dovedește a fi o instituție prin excelență modernă, chemată să împlinească un ansamblu de funcțiuni științifice și cultural-educative cu un conținut complex și în forme niciodată cunoscute anterior“¹).

În întreaga lume se observă o creștere spectaculoasă a rolului educativ al muzeului, acordîndu-se o atenție din ce în ce mai mare, educației tineretului școlar. În ultimul timp se constată la noi în țară o mai mare apropiere a muzeului de școală și invers, lucru făcut simțit la Muzeul județean Gorj, din Tîrgu-Jiu, muzeu care va prezenta elevilor, și în general publicului vizitator, prin exponatele convingătoare ce le are, istoria Gorjului, istoria acestor locuri, multe din ele cu ecou în istoria națională.

Colaborarea noastră cu școala în vederea desfășurării procesului instructiv-educativ a început, de fapt, din momentul în care muzeul de istorie s-a impus pe plan local și județean. Aceasta a fost posibil prin organizarea unei expoziții permanente în muzeu, bine documentată, cu material variat și o grafică adecvată, prin îndrumarea competentă în expoziție a grupurilor și persoanelor individuale, prin expuneri și conferințe ținute atît în fața elevilor cît și la cercurile profesorilor de istorie, în instituții și întreprinderi. De asemenea, muzeografilor au publicat în revistele școlilor sau licelor, materiale interesante de arheologie, istorie medie, modernă etc. făcînd cunoscute ultimile descoperiri sau achiziții de obiecte.

Un rol deosebit pentru popularizarea muzeului și activității muzeului l-au avut și expozițiile temporare sau itinerante organizate, care, de multe ori, au fost duse și la școlile din județ, unde s-au bucurat de un deosebit interes. Așa au fost expozițiile dedicate momentelor 1821,

1848, 1877 și 1907, interesante pentru elevi, cât și pentru vizitatorii maturi, prin ineditul materialelor folosite. Nu lipsite de interes pentru elevi au fost și sînt expozițiile temporare organizate la sfîrșitul fiecărei campanii arheologice, fericit prilej pentru prezentarea și cunoașterea celor mai recente descoperiri.

Tot pentru atragerea vizitatorilor la muzeu, s-a introdus în cadrul expoziției permanente „Vitrina cu noutăți“, mijloc eficient pentru prezentarea ultimilor achiziții privind domeniul istoriei. Astfel, muzeul a reușit să se impună tot mai mult pe plan local și județean ca instituție cultural-educativă, ca instituție de știință și cultură.

Pentru a atrage elevii, pentru a-i face să înțeleagă mai bine rostul vizitelor la muzeu, al orelor de istorie sau dirigenție, în cazul muzeului de istorie, pentru realizarea cu succes a sarcinilor educației în spiritul moralei comuniste, au fost folosite o varietate de metode și o serie de principii pedagogice cum sînt: educarea în spiritul revoluționar partinic, principiul atractivității și activizării, al considerării particularităților de vîrstă, al diferențierii în ceea ce privește conținutul, al valorificării intensive a condițiilor locale etc. Între metodele folosite eficiente sînt: metoda mobilizării efective a elevilor, metoda consultării, metoda exercițiului și metoda exemplului.

Colectivul de specialitate al muzeului a organizat acțiuni cu caracter instructiv-educativ, dar, în majoritatea cazurilor, acestea nu au fost popularizate îndeajuns, nu au fost evidențiate în presa de specialitate.

Formele de educație patriotică, prin muzeu și de către muzeu, sînt diverse, demonstrînd ce surse inepuizabile (poate încă insuficient explorate) se află în patrimoniul nostru muzeal. Dacă ne referim numai la muzeul de istorie, putem cita: vizitele organizate cu elevii pe clase la expoziția permanentă, lecțiile ținute în muzeu în fața exponatelor, cercurile de istorie îndrumate de către muzeografi, cercurile micilor ghizi, expedițiile pionerești la locuri și monumente istorice, investiția cu calitatea de pionier sau înmînarea carnetului U.T.C. în sălile de muzeu care ilustrează pagini glorioase din istoria patriei, serbări la casele memoriale cu ocazia diferitelor aniversări, sesiuni de referate și comunicări ale elevilor în cadrul muzeului, concursuri „Cine știe răspunde“ pe diverse teme, expuneri ținute în fața elevilor, publicarea materialelor de interes general sau de popularizare a activității muzeului în revistele școlare, întîlniri în cadrul muzeului cu militanți și oameni de seamă ai județului, organizarea în școli a cercului „Prietenii muzeului“, depistări și colectări de obiecte cu elevii, organizarea de muzee școlare sau locale, de puncte muzeale sau colecții muzeale, ac-

tivități practice cu elevii în muzeu în cadrul acțiunii de cercetare și conservare a patrimoniului cultural național etc.

O amplă preocupare s-a observat în rîndul elevilor pentru cercetările arheologice pe șantier, unde au lucrat efectiv, și excursii sub îndrumarea muzeografilor, fiind călăuziți drept „Căutători de comori“, în acțiuni care demonstrează că educația prin muzeu poate îndeplini un puternic rol instructiv direct.

Așa cum spunea arheologul Lucian Roșu, conducătorul științific al șantierului arheologic de la Merești (1969), „Participarea directă a tinerilor la aceste cercetări are rezultate pozitive concrete atît pentru elevi cît și pentru lucrările de cercetare. Cercetarea arheologică pe șantier reclamă pasiune, dar obligă prin excelență la multă atenție și grijă. Colaboratorii noștri elevii au lucrat cu matură seriozitate“²).

Bucuria căutării și a descoperirii, contactul direct cu obiectul care cuprinde în sine gîndire și muncă, formează impresii durabile, ce contribuie la formarea caracterului, a profilului moral al școlarului.

Importante sînt și **vizitele la muzeu**. Pentru ca aceste vizite să-și atingă scopul, s-au făcut planificări trimestriale pe clase, precizînd ziua și ora cînd vizitează muzeul precum și scopul vizitei în general. În ziua respectivă muzeograful de serviciu știe cu ce clasă va lucra în muzeu, la ce probleme să insiste mai mult pentru ca vizita să completeze cunoștințele predate de profesor în clasă și să trezească interesul elevilor. Trebuie ca, înainte de a face vizita la muzeu, „profesorul să vină să se documenteze asupra materialului existent în muzeu, să stea de vorbă cu muzeograful și după aceea să vină cu clasa pentru vizitare“³). Este important de știut că: „Vizitele care au scop pur didactic vor avea o problemă restrînsă și se vor desfășura cu elevii de aceeași vîrstă sau de vîrste apropiate. Cu acest prilej se va vizita o anumită secție a muzeului, insistîndu-se asupra problemelor care-l interesează pe elevi în mod deosebit. În astfel de situații este necesar ca profesorii care însoțesc elevii să poarte discuții prealabile cu personalul de specialitate al muzeului, să-i comunice scopul vizitei“⁴).

Vizitele de muzeu au fost organizate în mai multe rînduri dar de fiecare dată ele au urmărit cîte o problemă dinanite stabilită: vizită pentru completarea și fixarea cunoștințelor, vizită tematică — cum sînt cele care se fac la sfîrșitul unui capitol sau cu ocazia recapitulării etc.

În afara orelor de clasă, elevii și profesorii pot veni să li se proiecteze, la muzeu, diapozitive sau filme legate de diferite momente din istoria patriei sau referitoare la lecția predată anterior la clasă.

Nu lipsite de interes și rezultat sînt și lecțiile în fața exponatelor, cînd elevilor li se aduc și piese din depozit. Așa se pot organiza lecțiile „Orînduirea comunei primitive pe teritoriul patriei noastre“,

„Revoluția de la 1821“, „Războiul de Independență“, „Răscoala din 1907“ etc.

Acest gen de lecții necesită o pregătire în plus a profesorului. De data aceasta el trebuie să fie acela care, în același timp de 50 minute să predea lecția și să folosească și materialul bi și tridimensional din muzeu. Aceste lecții sînt cele mai eficiente, elevii operînd cu termeni și noțiuni clare care în altfel de împrejurări sînt înregistrate mecanic.

De datorita muzeografului care conduce grupul este ca el să fie un foarte bun specialist și pedagog, să aibă o expunere cursivă interesantă și, pe parcursul vizitei, să folosească diverse metode de prezentare, să-i mobilizeze afectiv pe elevi, să-i facă să trăiască anumite momente legate de istoria patriei sau de anumite evenimente locale, să le trezească stima și respectul față de înaintașii noștri, față de ceea ce au creat și păstrat ei, fiindcă asemenea momente se întipăresc adînc în memoria lor.

O acțiune de tradiție și cu ecou larg în rîndul elevilor este organizarea de acțiuni culturale la casele memoriale. La Casa memorială Ecaterina Teodorescu din Tg.-Jiu, la fiecare 14 ianuarie, ziua de naștere a eroinei, elevii, și în special cei de la liceul care-i poartă numele, se strîng aici și prezintă programe artistice.

La fel se organizează programe artistice, serbări, la Casa memorială Tudor Vladimirescu din Vladimir de către Liceul Tudor Vladimirescu din Tg.-Jiu, sau la Casa muzeu Constantin Brîncuși din Peștișani — Hobița, la care își dau concursul în special elevii liceului din Peștișani.

De o atenție deosebiă s-au bucurat din partea elevilor și întîlnirile prilejuite în cadrul muzeului cu ilegalisti, combatanți din primul și-al doilea război mondial.

Interesante au fost și concursurile „Cine știe răspunde“, cu diverse teme: „Tg.-Jiu, ieri și azi“, „Gorjul pe coordonatele dezvoltării social-economice“, „C. Brîncuși“ etc., teme pentru care elevii au venit să viziteze muzeul, să consulte cărțile din bibliotecă, să stea de vorbă cu muzeograful. Câștigătorilor li s-a înmînat cîte o diplomă și au fost incluși în „Cercul micilor ghizi“, „Cercul micilor arheologi“, „Cercul prietenii muzeului“. Aceste cercuri au ca scop formarea la elevi a priceperilor și deprinderilor în domeniul muzeologiei, cercetărilor arheologice etc.

Toate aceste acțiuni au trezit interesul elevilor pentru istorie în general și, pentru cercetările arheologice în special.

Antrenarea elevilor de diverse vârste în acțiunile muzeului cît și prezența noastră în mijlocul lor au făcut ca la foarte multe școli din

judetul nostru să se organizeze muzee școlare, comunale, colecții sau puncte muzeale.

Dintre muzeele comunale organizate de elevi și profesori sub îndrumarea directă a muzeografilor, putem aminti; muzeul comunal din Arcani care ocupă 5 săli și are o dotă de peste 2000 obiecte. El a fost orientat, în special, spre ocupațiile de seamă ale locuitorilor de aci — morăritul și dimieritul.

Un alt muzeu comunal este cel din Lelești, axat mai mult pe cojocărit, aceasta fiind una din îndeletnicirile de seamă ale locuitorilor din sat, dar nu lipsesc documentele istorice, referitoare la comună, la școală, la primii dascăli din sat. În una din camere, se găsesc așezate și câteva bănci mai vechi, o tablă, o ladă cu nisip (în care se scria și apoi se nivela nisipul), tăblița cu condeiu etc.

Numărul muzeelor înființate este mare. Pe lângă cele organizate și enumerate mai sus, sînt în curs de organizare muzeele din: Groșerea (Cula Groșerea), Bărbătești (Casa Bărbătești), Glogova (Casa Glogovenilor), Șiacu (Cula Șiacu), în felul acesta punînd în valoare și o serie de monumente istorice sau de arhitectură.

Am prezentat cîteva din posibilitățile pe care muzeul le are și cu care lucrează în munca de educare și formare a tinerei generații.

Acestea au fost numai cîteva din căile de deschidere ale muzeului către elevi, poate insuficient folosite.

Procedînd în acest fel, antrenăm elevii într-o muncă utilă, contribuim la educarea lor patriotică și cetățenească și predăm generațiilor viitoare încercările și începuturile modeste ale unor preocupări menite să grăiască prin vreme despre viața, munca, lupta și istoria plină de frămîntări a neamului nostru.

Colaborarea creatoare dintre muzeu și școală nu face decît să definească mai precis locul instituției muzeale în procesul educațional modern, punînd într-o nouă lumină inestimabilele valori pe care le avem, înscriindu-le plenar în cultura socialistă modernă.

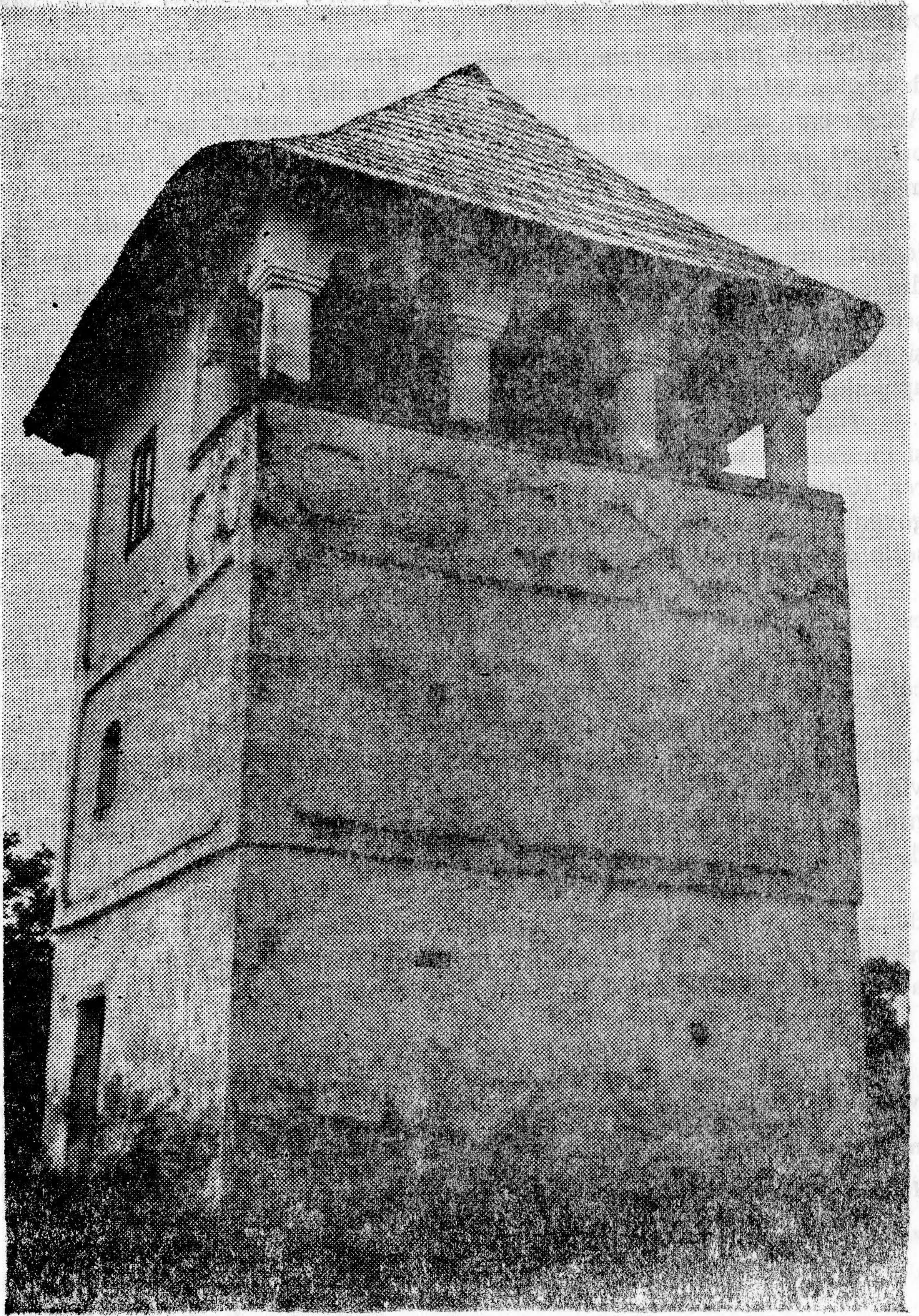
NOTE:

1) Vasile Drăguț, **Muzeul — instituție de cercetare, valorificare și conservare a patrimoniului de cultură**, în Revista Muzeelor nr. 5, 1969, p. 389.

2) Raluca Simionescu, **Elevii pe șantiere arheologice**, în Revista Muzeelor nr. 6, 1969, p. 505.

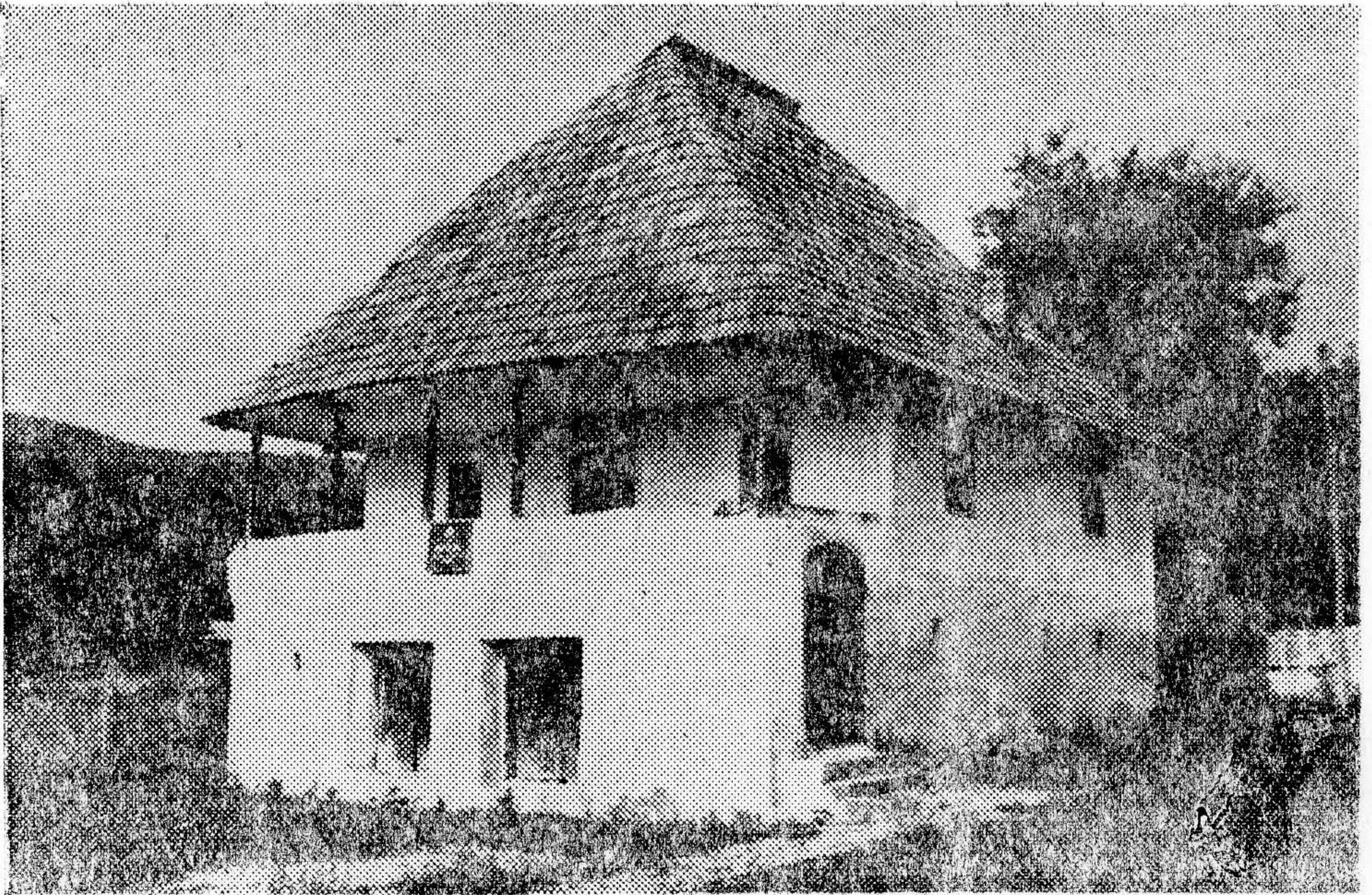
3) Gloria Florescu Ceacalopol, — Din expunerea: **Principii și metode de folosire și integrare a muzeului în activitatea educativă cu pionierii și elevii**.

4) N. Constantinescu, **Cît mai mulți pionieri și școlari — prieteni ai muzeelor**, în „Revista muzeelor“, nr. 6, 1969, p. 507.

Cula de la Şiacu.

VII

Casa Bărbătescu, Bărbătești.

DOCUMENTAR